

Základní škola a Mateřská škola Doksy - Staré Splavy, Jezerní 74,
okres Česká Lípa - příspěvková organizace
471 63 Doksy, Staré Splavy, Jezerní 74
IČ: 70 698 520

Minimální preventivní program pro školní rok **2022/2023**

Obsah:

- 1) Úvod
- 2) Charakteristika zařízení
- 3) Školní preventivní tým
- 4) Cíle
- 5) Struktura a zaměření preventivních aktivit
- 6) Plánované akce primární prevence – specifické
- 7) Program proti šikaně
- 8) Plánované akce primární prevence – nespecifické

Název školy: Základní škola a Mateřská škola Doksy – staré Splavy

Adresa školy: Jezerní 74, 471 63 Staré Splavy

E-mail: vera.konecna@seznam.cz

Telefon: 773 116 311

Ředitelka: Mgr. Věra Konečná

Zpracoval: Mgr. Věra Konečná

Termín seznámení žáků s MPP: třídnická hodina – listopad

Termín seznámení rodičů s MPP: třídní schůzky – listopad

1) Úvod:

Prevence rizikového chování je v současné době celospolečenským problémem, jenž vyžaduje naši plnou pozornost a účast. Problematika užívání návykových látek, záškoláctví, šikany, rasismu a xenofobie, vandalismu, kriminality, delikvence a mnoho dalších projevů rizikového chování se může dotýkat i žáků, kteří navštěvují naši školu. Proto musí být preventivní výchovně vzdělávací působení co nejkomplexnější a musí být neoddelitelnou součástí života školy.

Naše škola realizuje programy zaměřující se na prevenci rizikového chování za pomoci různých subjektů. Cílem je formovat takovou osobnost žáka, která je schopna se v dané problematice orientovat, která si bude vážit svého zdraví, bude umět správně nakládat se svým volným časem a bude zvládat základní sociální dovednosti.

2) Charakteristika zařízení

Základní škola a Mateřská škola Doksy – Staré Splavy je určena dětem, kterým vyhovuje spíše menší kolektiv a individuální přístup tzv. „rodinné školy“. Koncepčním záměrem našeho zařízení je INKLUZE, tzn. začleňování dětí a žáků se speciálními požadavky na školní vzdělávání. Častou příčinou speciálních potřeb dítěte či žáka je také sociokulturní znevýhodnění. Málo podnětné rodinného prostředí bývá příčinou nedostatečného vytváření správných sociálně kulturních návyků a postojů. Vzhledem ke specifickým poznávacích procesů dochází často u dětí k nerovnoměrnému vývoji v oblasti osobnostních rysů, psychosociálních dovedností a návyků. Jsou to nedostatky v oblasti sebeprojece, seberealizace, sebeakceptace odolnosti proti stresu, špatných komunikativních dovedností, empatických schopností a tolerance. V důsledku těchto problémů jsou tito žáci snadno ovlivnitelní negativními vzory z okolí, rodinou, kamarády, partou, masmédií...

V letošním školním roce navštěvuje naši školu 27 žáků a 22 dětí MŠ. Škola má 11 pedagogických zaměstnanců včetně asistentů pedagoga. Stravování dětí a žáků je zajištěno ve školní jídelně. V době mimo vyučování mohou žáci individuálně navštěvovat kroužky na naší škole.

3) Školní preventivní tým

- Ředitelka školy – Mgr. Věra konečná
- Pedagogové ZŠ a MŠ
- Asistenti pedagoga
- Provozní zaměstnanci školy

4) Cíle

Prioritou je orientace na osobnost žáka a jeho začlenění do kolektivu a komunity. Vytvářet dostatek kvalitních příležitostí k tomu, aby se žáci sami aktivně podíleli na vlastním vzdělávání, samostatně se projevovali, řešili úkoly, které vedou ke kvalitní socializaci a enkulturaci. Strategie je zaměřená na všechny žáky naší školy s výrazným přihlédnutím k žákům ze sociálně slabšího a málo podnětného prostředí. Důraz je kladen na informovanost žáků v běžných hodinách i při mimoškolních aktivitách.

Cíle:

A) *Dlouhodobé*

- Výchova ke zdravému životnímu stylu, podpora sportovních aktivit, dodržování hygienických pravidel
- Budování dobrého vnitřního klimatu školy
- Budování bezpečného prostoru
- Zvyšování angažovanosti rodičů ve vztahu k dětem a škole

B) *Střednědobé*

- Vedení ke schopnosti dělat samostatná a správná rozhodnutí
- Preventivně předcházet vzniku rizikového chování, případné problémy co nejefektivněji řešit
- Postupné snižování agresivního a vulgárního chování
- Další vzdělávání pdg. zaměstnanců
- Rozšíření nabídky metodických materiálů

C) *Krátkodobé*

- Navozování příznivého klimatu ve třídě
- Včasné diagnostikování rizikového chování
- Minimalizace záškoláctví, šikany a dalších negativních jevů
- Dostatečná nabídka volnočasových aktivit

Cílem pdg. působení je ve spolupráci s rodiči formovat takovou osobnost žáka, která je schopná orientovat se v dané problematice, ptát se, dělat rozhodnutí. Osobnost, která si bude vážit svého zdraví, bude umět nakládat se svým volným časem a zvládat základní sociální dovednosti.

5) Struktura a zaměření preventivních aktivit

Úkoly průběžně plněné v rámci školního roku:

Preventivní aktivity jako nedílná součást výchovně vzdělávacího procesu:

- ✓ výchova ke zdravému životnímu stylu, výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, pitný režim, racionální výživa, pohyb
- ✓ význam dodržování hygienických opatření v souvislosti s výskytem infekčních onemocnění, bezpečné a zodpovědné chování, používání ochranných prostředků
- ✓ využívání nástěnky s tematikou: zdravý životní styl, co nám prospívá a co nám škodí, škodlivost drog a kouření, patologické jevy ve společnosti, další šk. vzdělávací programy

- ✓ vytváření dobré školní atmosféry a rozvíjení pozitivních vztahů mezi dětmi ve škole i ve vztahu žák-učitel
- ✓ práce se sociálním klimatem třídy (monitoring vztahů ve třídních kolektivech a práce s jeho výsledky)
- ✓ využití uceleného programu INSTRUMENTÁLNÍ OBOHACOVÁNÍ (Rozpoznej a odhal absurdity, Rozpoznávání emoci, Ilustrace)
- ✓ zařazování problematiky prevence do vyučování v rámci učebních předmětů
- ✓ zvyšování rezistence žáků vůči nabídce drog, posilování sebedůvěry, odolnosti vůči stresu, odmítání všech forem sebestrukce, učit děti odvaze, pojmenovat problém, oznámit ho a ukázat na viníky
- ✓ oblast volného času – volnočasové aktivity, možnost zapojení do těchto zájmových kroužků: FLÉTNIČKA, VAŘENÍ, VŠEZNÁLEK, ROBOTI, KERAMIKA
- ✓ spolupráce s okolními malotřídními školami - přátelská sportovní utkání v kopané, florbalu, vybíjené, výlety či turistické akce, škola v přírodě, účast ve školních a okresních soutěžích (recitace, zpěv, výtvarnění...)
- ✓ zvyšovat informovanost pedagogů studiem nových poznatků a materiálů k řešení soc. patologických jevů na školách
- ✓ účast pedagogických pracovníků na aktivech, seminářích a jiných akcích organizovaných PPP či DVPP – přenášení poznatků do pedagogického sboru.
- ✓ doplňovat školní knihovnu o literaturu z oblasti této problematiky
- ✓ sledovat vývoj soc. vztahů a chování mezi žáky, věnovat pozornost rizikovým skupinám žáků – TU, ostatní vyučující,...
- ✓ včasné zjišťování projevů fyzického i psychického násilí mezi žáky a jejich okamžité řešení ve spolupráci s TU, vedením školy, rodiči žáků
- ✓ v souladu s pedagogickým řádem zajistit kvalitní dohled pedagogických pracovníků o přestávkách, před začátkem vyučování i po jeho skončení a to hlavně v prostorách, kde by k šikanování a jiným negativním jevům mohlo docházet
- ✓ do prevence šikanování zapojit i nepedagog. pracovníky
- ✓ navodit úzkou spolupráci mezi žáky, rodiči a pedagogy, nutnost oznamování i zárodků šikanování, či jiných negativních jevů
- ✓ seznámení rodičů s MPP, taktní přístup při jednání s rodiči
- ✓ poskytování poradenských služeb žákům i rodičům

- ✓ spolupráce s kurátory, policií, lékaři, pracovníky PPP, SPC při předcházení případů šikany i při jejich řešení
- ✓ ohlašovací povinnost při naplnění skutkové podstaty přestupku či trestného činu Policii ČR
- ✓ pokusit se, aby rodiče lépe chápali pozitivní přínos vytváření MPP na školách a zapojení se do nich
- ✓ komplexnost a jednotný postup při realizaci prevence patologických jevů na školách

6) Plánované akce primární prevence – specifické

Specifická primární prevence

Do specifické primární prevence řadíme aktivity a programy, které jsou zaměřené specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků. Specifická primární prevence se dělí na :

- a) **všeobecnou prevenci** – adaptační pobyty žáků školy - škola v přírodě, dopravní výchova ve spolupráci s dopravním hřištěm – Česká Lípa, zdravotní výchova ve spolupráci se RZP a hasiči Doksy/Staré Splavy
- b) **selektivní prevenci** – besedy s odborníky a tř. učitelkami na aktuální témata (AIDS, bulimie a anorexie, epidemie), s kurátorem pro mládež (důsledky užívání alkoholu a cigaret mladistvými), s policií
- c) **indikovanou prevenci** – vyučovací hodiny s TU prevence při podezření na šikanování

Do preventivních aktivit jsou zapojeni všichni zaměstnanci školy.

7) Program proti šikaně

Šikanování je nebezpečná forma násilí, která ohrožuje základní a vzdělávací cíle školy. V místech jejího výskytu dochází ke ztrátě pocitu bezpečí žáků, který je nezbytný pro harmonický rozvoj osobnosti. Šikana může zůstat dlouho skrytá, u jejích obětí může docházet k závažným psychickým traumatům s dlouhodobými následky. Cílem programu je vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí. Důležité je zaměřit se na oblast komunikace a vztahů mezi žáky nejenom ve třídách, ale i v celé škole.

Šikanování se může projevit v různých podobách a to:

- 1) Verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana, kyberšikana
- 2) Fyzická šikana, přímá a nepřímá - patří sem i krádeže a ničení majetku obětí

3) Smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany

Základem je s žáky srozumitelně hovořit, vycházet ochotně k řešení podstatných i zdánlivě nepodstatných problémů, pěstovat v nich pocit důvěry k pedagogickým pracovníkům. Hlavní součástí programu je krizový plán, který eliminuje či minimalizuje škody v případě, že k šikanování ve školním prostředí dojde. Všichni pedagogové jsou seznámeni s jednotným postupem při řešení šikanování, provádějí prevenci v průběhu vyučování i mimo něj.

Přímé a nepřímé znaky šikanování

(citováno podle Metodického pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, č.j: 28 275/2000-22)

Nepřímé (varovné) znaky šikanování mohou být např.:

- Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- Při přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným.
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- Zašpiněný nebo poškozený oděv.
- Stále postrádá nějaké své věci.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
- Odřenin, modřin, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Zejména je třeba věnovat pozornost mladším žákům nově zařazeným do třídy, neboť přízpusobovací konflikty nejsou vzácností!

Rodiče žáků by si měli všimnout především těchto možných příznaků šikanování:

- Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.
- Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.
- Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.
- Nechuť jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno i pozorovat strach.
- Ztráta chuti k jídlu.
- Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí dovoz či odvoz autem.
- Dítě chodí domů ze školy hladové (agresori mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).
- Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!"
- Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.
- Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálady.
- Zmínky o možné sebevraždě.
- Odmítá svěřit se s tím, co je trápí.
- Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.
- Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.
- Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům.
- Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma.
- Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.).
- Dítě se vyhýbá docházce do školy.
- Dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.

Přímé znaky šikanování mohou být např.:

- Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet.
- Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávislným, nebo pohrdavým tónem.

- Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.
- Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem.
- Skutečnost, že se jim podřizuje.
- Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.
- Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.
- Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

Stádia šikanování

1. stádium: zrod ostrakismu Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

1. stádium: fyzická agrese a přitvrzování manipulace V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity - například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese.

2. stádium (klíčový moment): vytvoření jádra Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro“. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti, „slabí“.

3. stádium: většina přijímá normy Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

4. *stádium*: **totalita neboli dokonalá šikana** Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

Krizový plán

1) pro situace, které škola zvládne řešit vlastními silami – **počáteční stádia šikanování**

Při vyšetřování počáteční šikany bude třídní učitel a ředitelka školy postupovat dle následujících kroků:

- a) Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi
- b) Nalezení vhodných svědků
- c) Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů)
- d) Zajištění ochrany obětem
- e) Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi
- f) Výchovná opatření
- g) Rozhovor s rodiči oběti
- h) Práce s celou třídou

2) pro situace, **kdy škola potřebuje pomoc z venku a je nezbytná její součinnost se specializovanými institucemi a policií** (pokročilá a nestandardní šikana)

- a) Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti
- b) Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování
- c) Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi
- d) Pokračující pomoc a podpora oběti
- e) Nahlášení policii
- f) Vlastní vyšetřování
- g) Výchovná opatření

Výchovná opatření:

Doporučuje se dále pracovat s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí). V případě potřeby mu zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů

nebo psychiatrů.

Pro potrestání agresorů lze užít i následující běžná výchovná opatření:

- Napomenutí a důtka třídního učitele
- Důtka ředitele
- Snížení známky z chování

V mimořádných případech se užijí další opatření:

Ředitelka školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

8. Plánované akce primární prevence

A) Specifické – viz ROČNÍ PLÁN ŠKOLY

B) Plánované aktivity primární prevence - nespecifické

Nespecifická primární prevence – veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

Kulturní akce

Divadelní akce
Filmové projekce
Akce školy – karnevaly, besídky, akademie, přehlídky

Sportovní akce

Fotbal - POLEVSKO
Florbal – HORNÍ LIBCHAVA
Vybíjená - ZAHŘÁDKY +zájmové kroužky na škole
Plavání – plavecký bazén v ČL

Jiné akce

Recitační přehlídka - PRYSK
Výtvarničení – OKNA
Pěvecká přehlídka – MÁLOTŘÍDKY HLEDAJÍ TALENT – DOKSY

5. Celoroční akce – projekt ŠABLONY III, ROBOTIKA A DIGITÁLNÍ PROPAST, DOUČOVÁNÍ, OVOCE DO ŠKOL, PODMÍNKY ŽIVOTA NA ZEMI – Geopark Ralsko, spolupráce s Útulek DOGSY.

Ve Starých Splavech 1. 10.2022

Mgr. Věra Konečná
ředitelka školy